

Raadsinformatiebrief¹

Onderwerp Evaluatie participatie Citydeal
Portefeuillehouder D. Straat J. Olthof
B&W besluit d.d. 06-03-2018

Aan de leden van de gemeenteraad Zaanstad,

Inleiding

In 2017 werd een experiment uitgevoerd om te onderzoeken of een andere benadering van mensen met een uitkering en meervoudige problematiek, kan leiden tot een doorbraak in die problematiek. De benadering is gericht op het vinden en stimuleren van de intrinsieke motivatie van de persoon, om een doorbraak te benutten en stappen te kunnen zetten richting een betaalde baan en het voorkomen van een terugval. U bent eerder over de opzet en de voortgang van het experiment geïnformeerd (verseonnummer: 2017/31471). In deze brief informeren wij u over de afronding van het experiment, welke lessen geleerd werden en op welke wijze we het experiment willen opschalen.

Bij de afronding van het experiment werden de verschillende casussen gevolgd en gemonitord in de projectgroep door steeds onderstaande vragen te stellen:

- Welke stappen zijn gezet en welk effect hebben deze?
- Wat zijn succesfactoren en knelpunten?
- Resultaten van het experiment ten opzichte van de reguliere werkwijze.
- Welke lessen kunnen we leren vanuit het experiment?
- is de werkwijze hanteerbaar voor de overige Sociaal Wijkteams en Jeugdteams?

Amerikaanse inzichten uit de gedragspsychologie laten zien dat chronische stress door schulden en armoede een aantoonbaar verlamrend effect heeft op het probleemoplossend vermogen. De toegepaste aanpak is geënt op deze inzichten. Mobility Mentoring®, begeleidt mensen naar economische zelfredzaamheid. In de keukentafelgesprekken werd gebruik gemaakt van onderdelen van Mobility Mentoring®. In de methode worden de inwoners ondersteund met doel-actie plannen die helpen de door henzelf gestelde doelen te realiseren.

Ervaringen

Er zijn in totaal zes inwoners betrokken bij het experiment gelijkelijk verdeeld over de twee Sociaal Wijkteams. Elke zes weken werd, in casuïstiekvorm, de casussen besproken en de succesfactoren/knelpunten door genomen. In de bijeenkomsten met de regisseurs van de Sociaal Wijkteams is er veel aandacht besteed aan het aansluiten op de leefwereld van de inwoner en het loslaten van de systeemwereld. In alle casussen werd de nadruk gelegd op de intrinsieke motivatie van de inwoner. Hoe zet je de inwoner in zijn eigen kracht en op welke wijze verbeter je de zelfredzaamheid? Dit kan echter alleen maar als de problemen worden aangepakt. Problemen die de inwoners ervoeren en waar om hulp werd gevraagd. In de casussen zien we overeenkomsten:

- financiële problemen veroorzaakt grote stress.
- vanwege de stress is de mentale bandbreedte van de inwoner beperkt.
- toekenning uitkering verloopt soms stroef.

¹Op deze raadsinformatiebrief volgt geen actie van de Agendacommissie. Zonodig kunt u aanvullende informatie inwinnen bij de behandelend ambtenaar. Wenst u naar aanleiding van de informatie nadere vragen te stellen aan de portefeuillehouder of een politieke discussie met de portefeuillehouder en/of raadsfracties, dan kunt u bij de Agendacommissie om agendering verzoeken mits onder vermelding van "wat u vraagt aan wie" inclusief een korte concrete toelichting.

Het wegnemen van belemmeringen is een van de eerste stappen die gezet moet worden om überhaupt aan participatie te werken. Zorg dragen voor een dak boven iemand hoofd, zorg dragen voor een structureel inkomen en zorg dragen voor dag/nacht ritme zijn daarin zeer belangrijk. Door het inzetten en benoemen van het 'experiment Citydeal' konden de regisseurs knelpunten in de uitvoering wegnemen en belemmeringen oplossen. Vertrouwen in elkaar en het erkennen van elkaars standpunten is daarin het uitgangspunt. Soms moet je juist de regels laten varen om de inwoner én de regisseur de ruimte te geven om te doen wat nodig is. Het experiment is erop gericht om de professional concrete handvatten te geven bij het bieden van maatwerk, door beter te kunnen snappen wat er werkelijk ten grondslag ligt aan de ontstane problematiek.

Casussen

Een beschrijving van de casussen vindt u in de bijlage. In de casussen maakten de regisseurs onder andere gebruik van de waardendriehoek die door het Instituut voor Publieke Waarden (IPW) is ontwikkeld. De waarden rendement (met schaarse middelen moeten we verstandig omgaan), legitimiteit (maakt het initiatief verschil?) en betrokkenheid (bestaat er draagvlak voor het initiatief?) staan centraal.

Het actief bespreken van de waarden geeft inzicht in de keuzes die gemaakt worden en welke oplossing het beste is voor de inwoner. De integraliteit van het keukentafelgesprek is daarin van essentieel belang. Zonder een goed plan van aanpak, waarin alle leefgebieden zijn besproken, is het lastig om prioriteiten te stellen en mis je de aansluiting op de leefwereld.

Voorlopige conclusie

Sinds begin 2017 worden de participatiegesprekken gevoerd in de Sociaal Wijkteams. Het experiment heeft een extra impuls gegeven dat 'doen wat nodig is' en het loslaten van de systeemwereld, een belangrijke stap is het welbevinden van de betrokken inwoners. Voorheen werd er vooral gestuurd op de verplichtingen die wetgeving met zich mee bracht. Verplichtingen die soms lijnrecht tegenover de leefwereld van de inwoner stonden. Door stil te staan bij de wensen, dromen en doelen van de inwoner gaat het keukentafelgesprek over andere zaken. Het perspectief geven staat hierin centraal. Inwoners krijgen hierdoor positieve aandacht en dit wordt als zeer waardevol beschouwd door zowel de inwoner en de regisseur. In de gesprekken werd ook uitvoering stil gestaan bij de talenten van de inwoner. Waar ben je goed in? Waar word je blij en gelukkig van? En wat heb je nodig om je doelen te bereiken?

Uit het experiment is gebleken dat het inzetten op de leefwereld een positief effect op het welbevinden van de betrokken inwoners. Het wegnemen van belemmeringen, perspectief geven aan de inwoner en het talent ontplooiën van de inwoner leveren hier een grote bijdrage aan. Maar het kost ook veel inspanning van de medewerkers. Het op een andere manier benaderen van de inwoner vergt een tijdsinvestering en een andere denkwijze van de regisseurs uit het Sociaal Wijkteam en de ambtenaren van de gemeente Zaanstad.

Geleerde lessen

De volgende lessen zijn waardevol gebleken:

- Oordeel niet over het gedrag van de inwoner. Mensen voelen zich vaak dom over beslissingen die ze hebben genomen. Daarom is het belangrijk dat er verteld wordt dat stress er voor zorgt dat iemand op een bepaalde manier reageert. En dat je daar niets aan kunt doen.
- Voorkom dat de inwoner nog meer stress ervaart. Voer het gesprek in een rustige ruimte.
- Voorkom meer stress bij de inwoner door bijvoorbeeld moeilijke gesprekken in de ochtend te houden.
- Vermijd moeilijk te begrijpen formulieren. Maak deze eenvoudiger.
- Breek doelen op in zo klein mogelijke stapjes.

Vervolg: Opschalen

We leerden lessen uit zes casussen, dus kunnen we niet van een representatief experiment spreken. Daarom gaan we het experiment opschalen, zodat we meer inwoners kunnen bereiken en verder kunnen toetsen of deze benadering ook op grotere schaal waardevol is. We doen dit met Straathoekwerk, die 60 risicojongeren in beeld heeft waarbij deze benadering goed zou kunnen werken. Daarnaast willen we bij twee Sociaal Wijkteams met 30 inwoners per team een vergelijkbare pilot te starten. De concrete inrichting van de pilot doen we in samenspraak met de betrokken wijkteams. Om de opschaling mogelijk te maken, gaan we professionals opleiden tot gecertificeerde Mobility Mentors. Het gaat hierbij om: regisseurs Straathoekwerk die de jongeren begeleiden, medewerkers vanuit het jeugd FACT-team (GGZ en Brijder), van het Transitiehuis van het Leger des Heils, het Jongerenloket, Wijkteamregisseurs (elke huidige hoofdaannemer is vertegenwoordigd), adviseurs uitvoering (voorheen casemanagers Expert), Jongeren ervaringsdeskundige (RAAZ en JES) en medewerkers van de afdelingen Voorzieningen en Werk.

De monitoring zal verder vorm gegeven worden in samenwerking met Platform 31 (kenniscentrum die als woordvoerder voor het trademark Mobility Mentoring® in Nederland optreedt) en een onderzoeker van de gemeente, met als doel om de resultaten en de effecten van de pilots goed in beeld te krijgen.

Verdiepende vragen waar we antwoord op willen gaan krijgen zijn:

- Wat is het effect van Mobility Mentoring® binnen de begeleiding die onze inwoners wordt geboden?
- Wat is de meerwaarde van binnen de gehele keten werken middels dezelfde methodiek?
- Levert het belonen van het bereiken van bepaalde doelen of het afronden van bepaalde acties meer kans van slagen van de doelstellingen van onze inwoners?
- Wat kost deze manier van begeleiden aan extra tijd voor de medewerkers?
- Levert de toepassing van de methodiek in zijn algemeenheid meer effectieve resultaten op met betrekking tot het weerbaar maken en het regie pakken op hun eigen leven van onze inwoners?

Om een goede evaluatie van de methodiek te kunnen opstellen is een duur van 2 jaar uitgetrokken waarbij wij u als raad ieder half jaar een tussenevaluatie zullen aanbieden. Op basis van deze evaluatie kunnen we beoordelen of we de methodiek Mobility Mentoring® verder implementeren in de gemeente Zaanstad.

Financiële en juridische consequenties

Niet van toepassing.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Niet van toepassing.

Betreft

Deze Raadsinformatiebrief is een vervolg op Raadsinformatiebrief 2017/31471 van 10-10-2017.

Opdrachtgever L. Kleijn
075 681 62 46
l.kleijn@

Bijgaande stukken Bijlage 1: Casusbeschrijving evaluatie participatie Citydeal
(2018/7911)

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Zaanstad,

drs. J. Hamming, burgemeester
Digitaal ondertekend door burgemeester drs. J. Hamming op 06-03-2018

drs. F.H.M. Apeldoorn, gemeentesecretaris
Digitaal ondertekend door gemeentesecretaris drs. F.H.M. Apeldoorn op 06-03-2018